

רבוא של מלאכים, ובכל הנשמות שנבראו ושעתידות להבראות. זהו שכתוב (דברים כט) כי את אשר ישנו פה עמנו וגו'. ובנשמות האצילות של פיו, היא סיני. והקול שלו (בא) כמו הקול של אדונו, שנאמר בו (דברים ד) קול דברים אתם שמעים. וכל דבור ודבור נעשה ממנו מלאך. ונשמתו בגללה מכריזים למעלה, כשעולה בכל לילה: תנו כבוד לדיוקן המלאך. בינתיים הנה הרועה הנאמן בא. נטל מקלע בידו.

פתח ואמר, זרקא מקף שופר הולך סגולתא. נטל שלש אבנים וזרק אותן למעלה. וכשזרק אותן, נעשו אבן אחת, ואמר לראשי השייבה: קבלו אליכם את האבן הזו, שהי השכינה בגלות, ואין בכם מי שיתעורר אליה לרצותה לבעלה, ולא עוד, אלא כמה בעלי מדרשות, שהם חברים אצלכם, צווחים בכל יום ולילה בתורה שבעל פה בכמה קשיות, וצווחים בה כמו כלבים שאומרים הב הב, כמו שהגיהנם צווח הב הב. זהו שכתוב (משלי ל) לעלקה שתי בנות הב. הב לנו עשר בעולם הזה, הב לנו עשר בעולם הבא. כמו שבארונה, למד תורה הרבה, ויתנו לך שכר הרבה. ואין מי שישתדל בתורה להעלות בה השכינה מהגלות וליחד אותה עם בעלה, משום שהם אטומי עינים וסתומי לב. ומשום זה יוצא קול בכל לילה, כשיורד הקדוש ברוך הוא לגן עדן, כשעולות הנשמות לפניו, ואותו הקול אומר פסוק בכתוב (ישעיה כג) קול אמר קרא, לך ואמר להם שישתדלו בתורה כדי לחבר השכינה עם הקדוש ברוך הוא. כמו שדוד שאמר (תהלים קלב) אם

בשתיך רבוא דמלאכין. ובכל נשמתין דאתבריאן ועתידין למברי. הדא הוא דכתיב (דברים כט יד) כי את אשר ישנו פה עמנו וגומר.

ובנשמתין דאצילות דפומיה איהי סיני. וקלא דילה (אהא) כגונא דקלא דמארה דאתמר ביה (דברים ד יב) קול דברים אתם שמעים. וכל דבור ודבור אתעביד מניה מלאך. ונשמתא דילה בגינה מכריזין לעלא, פד סלקא בכל ליליא הבו יקרא לדיוקנא דמלאך. אדהכי הא רעיא מהימנא קא אתי נטל קרטא בידה.

פתח ואמר זרקא מקף שופר הולך סגולתא. נטיל תלת אבנין וזריק לון לגבי עלא. וכד זריק לון אתעבידו אבנא חדא, ואמר למארי מתיבתא, קבילו האי אבנא לגביכו, דהא שכינתא איהי בגלותא ולית בכו מאן דיתער לגבה לרצאה לה לגבי בעלה. ולא עוד אלא כמה מארי מדרשות דאנון חברין לגביכו, צוחין בכל יומא וליליא באורייתא דבעל פה, בכמה קושין. וצוחין בה ככלבין דאמרין הב הב. כגונא דגיהנם דצוח הב הב, הדא הוא דכתיב (משלי ל טו) לעלקה שתי בנות הב הב. הב לן עותרא בעלמא דין. הב לן עותרא בעלמא דאתי. כמה דאוקמוה למד תורה הרבה ויתנו לך שכר הרבה. ולית מאן דישתדל באורייתא, לסלקא ביה שכינתא מן גלותא, וליחדא לה עם בעלה בגין דאנון אטימין דעינין סתימין דלבא.

ובגין דא קלא נפק בכל ליליא פד נחית קודשא בריך הוא בגנתא דעדן, דסלקין נשמתין

קמה, ויהוא קלא אמר קרא פדכתיב, (ישעיה מ) קול אמר קרא. זיל ואמא לון דישתדלון באורייתא לחברא שכינתא עם קודשא בריך הוא. כגונא דדוד דאמר (תהלים קלב ה) אם אתן

אֲתָן שְׁנַת לְעֵינַי לְעַפְעַפִּי תְּנוּמָה עַד אֲמָצָא מְקוּם לָהּ. וְהוּא הָיָה מִשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה לְחַבְרָא אֶת הָאָם, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ (משלי א) וְאֵל תִּטַּשׁ תּוֹרַת אֱמֹן, עִם בְּעֵלָה. שֶׁהָיָה הַשְּׂכִינָה מִצַּד שֶׁל הַחֲסֵד נִקְרָאת בְּגִמְלוֹת חֲסִידִים.

וּמִצַּד הַגְּבוּרָה נִקְרָאת עֲקֵדָה וְקַרְבָּן, וּמִצַּד הָעֲמוּד הָאֲמָצְעִי נִקְרָאת תּוֹרָה, וְאֵין מִי שֶׁיַּעֲזִיר אוֹתָהּ בַּמִּדּוֹת הַלְלוּ לְבְעֵלָה. זֶהוּ שְׂכָתוֹב (ישעיה נא) אֵין מְנַהֵל לָהּ וְגו'. וּמִשּׁוּם זֶה הַקּוּל אוֹמֵר (ישעיה מ) מָה אֶקְרָא כָּל הַבֶּשֶׂר חֲצִיר. שֶׁלֹּא מִשְׁתַּדְּלִים אֶלָּא לְזַבַּח בֶּשֶׂר, וְאֵלּוּ הֵם עֲמֵי הָאָרֶץ. וְאֵלּוּ שְׁמִשְׁתַּדְּלִים בְּגִמְלוֹת חֲסֵד וּבַתּוֹרָה, לֹא מִשְׁתַּדְּלִים אֶלָּא לְעֲצָמָם, וּבִשְׂבִילָם נֶאֱמַר וְכָל חֲסֵדוֹ כְּצִיץ הַשָּׂדֶה. וְכָל אֵלּוּ שֶׁלֹּא מִשְׁתַּדְּלִים בָּהּ לְשִׁמָּה - רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, שֶׁהִיא הַשְּׂכִינָה, לֹא שׁוֹרָה עֲלֵיהֶם. זֶהוּ שְׂכָתוֹב (תהלים עח) וַיִּזְכֹּר כִּי בֶּשֶׂר הִמָּה רוּחַ הוֹלֵךְ וְלֹא יִשׁוּב.

וַיֵּשׁ שֶׁלֹּא מִשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה שֶׁבַעל פֶּה לְשִׁמָּה, וְנֶאֱמַר בָּהֶם (שמות א) וַיִּמְרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם בְּעַבְדָּה קָשָׁה - זֹו קָשָׁה. בַּחֲמֵר - זֶה קָל וְחֲמֵר. וּבִלְבָנִים - בְּלִבּוֹן הַהֶלְכוֹת. שֶׁעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר וְתִכֵּן לְבָנִים תִּתְּנֵנּוּ. בְּכָל עַבְדָּה בַּשָּׂדֶה - זֹו בְּרִיָּתָא. אֶת כָּל עַבְדָּתֶם - זֹו פְּסָקָה. אֲשֶׁר עָבְדוּ בָּהֶם בְּפָרֶךְ - פְּרָכָה. כְּשֶׁהִגִּיעוּ לְעִמְקָהּ שֶׁל הַלְּכָה, נֶאֱמַר בָּהֶם אֵין הַלְּכָה כְּפִלּוֹנִי.

וַיֵּשׁ אַחֲרֵים שְׁמִשְׁתַּדְּלִים בָּהּ לְשִׁמָּה, שֶׁהֵם בְּעֵלֵי הַמַּגְנִים שֶׁל בֵּית הַמִּדְרָשׁ, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם (במדבר ט) אָדָם כִּי יָמוּת בְּאֵהָל. כְּמוֹ שֶׁבְּאֵרוּךְ בְּעֵלֵי הַמִּשְׁנָה, אֵין הַתּוֹרָה מִתְקַיֶּמֶת אֶלָּא בְּמֵי שְׁמִמִּית עֲצָמוֹ עֲלֶיהָ.

שְׁנַת לְעֵינַי לְעַפְעַפִּי תְּנוּמָה עַד אֲמָצָא מְקוּם לָהּ. וְאִיהוּ הָיָה מִשְׁתַּדֵּל בְּאוֹרֵיתָא לְחַבְרָא אֶמָא, דְּאִתְמַר בָּהּ (משלי א ח) וְאֵל תִּטַּשׁ תּוֹרַת אֱמֹן, עִם בְּעֵלָה. דְּהָא שְׂכִינְתָא מִסְטָרָא דְּחֲסֵד אִתְקַרִּיאת גְּמִילוֹת חֲסִידִים.

וּמִסְטָרָא דְּגְבוּרָה אִתְקַרִּיאת עֲקֵדָה וְקַרְבָּנָא. וּמִסְטָרָא דְּעֲמוּדָא דְּאֲמָצְעִיתָא אִתְקַרִּיאת תּוֹרָה. וְלִית מָאן דִּיתְעַר לָהּ בְּאֵלִין מִדּוֹת לְגַבֵּי בְּעֵלָה. הָדָא הוּא דְּכָתִיב (ישעיה נא יח) אֵין מְנַהֵל לָהּ וְגו'. וּבְגִין דָּא קָלָא אֲמַר (ישעיה מ) מָה אֶקְרָא כָּל הַבֶּשֶׂר חֲצִיר. דְּלֹא מִשְׁתַּדְּלִין אֶלָּא לְדַבְּחָא בְּשָׂרָא, וְאֵלִין אֲנוּן עֲמֵי הָאָרֶץ וְאֵלִין דְּמִשְׁתַּדְּלִין בְּגִמְלוֹת חֲסֵד וּבְאוֹרֵיתָא, לֹא מִשְׁתַּדְּלִין אֶלָּא לְגִרְמֵיהוּ, וּבְגִינְיהוּ אִתְמַר (שם שם) וְכָל חֲסֵדוֹ כְּצִיץ הַשָּׂדֶה. וְכָל אֵלִין דְּלֹא מִשְׁתַּדְּלִין בֵּיהּ לְשִׁמָּה, רוּחָא קוּדְשָׁא דְּאִיהִי שְׂכִינְתָא לָא שְׂרִיא עֲלֵיהוּ, הָדָא הוּא דְּכָתִיב (תהלים עח ט) וַיִּזְכֹּר כִּי בֶּשֶׂר הִמָּה רוּחַ הוֹלֵךְ וְלֹא יִשׁוּב.

וְאִית דְּלֹא מִשְׁתַּדְּלִין בְּאוֹרֵיתָא דְּבַעַל פֶּה לְשִׁמָּה, וְאִתְמַר בְּהוּן (שמות א יד) וַיִּמְרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם בְּעַבְדָּה קָשָׁה, דָּא קוּשִׁיא, בַּחֲמֵר, דָּא קָל וְחֲמֵר. וּבִלְבָנִים בְּלִבּוֹן הַהֶלְכוֹת. דְּעֲלֵיהוּ אִתְמַר (שם ה יח) וְתִכֵּן לְבָנִים תִּתְּנֵנּוּ. בְּכָל עַבְדָּה בַּשָּׂדֶה, דָּא בְּרִיָּתָא. אֶת כָּל עַבְדָּתֶם, דָּא פְּסָקָא. אֲשֶׁר עָבְדוּ בָּהֶם בְּפָרֶךְ, פְּרָכָא. כְּדִ מְטוֹ לְעִמְקָא שֶׁל הַלְּכָה אִתְמַר בְּהוּן לִית הַלְּכָה כְּפִלּוֹנִי.

וְאִית אַחֲרֵנִין דְּמִשְׁתַּדְּלִין בָּהּ לְשִׁמָּה, דְּאֲנוּן מְאָרֵי תְּרִיסִין דְּבַהּ מְדַרְשָׁא דְּאִתְמַר בְּהוּן (במדבר יט יד) אָדָם כִּי יָמוּת בְּאֵהָל. כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ מְאָרֵי מִתְּנִיתִין אֵין הַתּוֹרָה מִתְקַיֶּמֶת אֶלָּא בְּמֵי שְׁמִמִּית עֲצָמוֹ עֲלֶיהָ.

וְלִית מִיתָה אֶלָּא עֲנִי. דְּאוּקְמוּהָ בֵּיהּ, פֶּת בְּמַלְחָ תֹּאכַל. וְעַלֵּיהּוּ אִתְּמַר (ישעיה כו יט) יְחִינּוּ מִתִּיד. אֲלִין דְּאִתְּמַר בְּהוּן (במדבר יט יד) אָדָם פִּי יָמוּת בְּאֵהָל. דְּוִדָּאי בְּהֵם מִתְקַיְמַת שְׂכִינְתָּא. וְעַתִּיד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאֶחָיָא לֹון בֵּיהּ. כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ כָּל הַמְקִיָּם אֶת הַתּוֹרָה מֵעֲנִי סוּפוּ לְקִיָּמָה וְכוּ'. נִבְלְתִי יְקוּמוּן, אֲלִין דְּאִתְּמַר בְּהוּן (משלי ל לב) אִם נִבְלַת בְּהַתְנַשָּׂא. וְאָמְרוּ מְאִרִי מִתְנִיתִין כָּל הַמְנַבֵּל עֲצָמוּ עַל הַתּוֹרָה, לְסוּף מִתְנַשָּׂא.

הַקִּיצוּ וְרַנְנוּ שְׂכִנֵי עֶפְרָיִם. אֲלִין דְּאִתְּמַר בְּהוּן (קהלת ג כ) הַכֹּל הִזָּה מִן הָעֶפְרָיִם, וְאֶפְלוּ גִלְגֵּל חֲמָה, דְּבֵיהּ בְּרִיךְ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַבְרָהָם (בראשית יג טז) וְהִזָּה (ושמתי את) זֶרְעֶךָ בְּעֶפְרָיִם. וְדָא שְׂכִינְתָּא, דְּבִגְיִנָּה אִתְּמַר בְּאֲלִין דְּמִשְׁתַּדְּלִין בֵּיהּ לְשִׁמְהָ, (דניאל יב ב) וְרַבִּים מִיִּשְׁנֵי אֲדָמַת עֶפְרָיִם יְקִיצוּ אֵלֶיהָ לְחַיֵּי עוֹלָם. (ואלון דלא משתדלון בה לשמה, יהוון לחרפות לדראון עולם).

בִּי טַל אֲרוֹת טַלְף (ישעיה כו), וְזָה יוֹדֵד הִ"א וְאִ"ו. זְהוּ חֲשַׁבּוֹן ט"ל תּוֹרָה שְׁבַעַל פֶּה, שְׁהוּא הִ"א, שְׁשָׁה סְדְרֵי מִשְׁנָה הִיא בְּחֲשַׁבּוֹן הִ"א, וּבְשִׁבְלֵיהָ בְּאֵרוּ בְּעַלֵּי הַמְשָׁנָה, כָּל הָעוֹסֵק בְּטַל תּוֹרָה, טַל תּוֹרָה מִחִיָּהוּ. וְזְהוּ שְׁמַתְפַּלְלִים בּוּ מוֹרִיד הַט"ל. וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אָמַר (הושע יא) לֹא אָבוּא בְּעִיר.

מִשְׁרָ לְבַת מְלֶךְ דְּאִזֵּל בְּעֵלְהָ לְמַדִּינַת הַיָּם, וְלִזְמַן שְׁבָא אֲלֵיהָ, נִשְׁבַּע לָהּ שְׁלֹא נִכְנַס בִּישׁוּב. וְזְהוּ לֹא אָבוּא בְּעִיר. וְאִם אֵינְךָ מֵאֲמִינָה לִי, הֲרִי לֶךְ סִימֵן שְׂרָאשִׁי נִמְלָא ט"ל, שְׁזָהוּ הַטַּל לְהַחֲיוֹת בּוּ מִתִּים. (ישעיה כו) וְאֶרְץ רְפָאִים תְּפִיל, פְּרֻשָׁה בְּעַלֵּי הַמְשָׁנָה, מִי הַרְפָּאִים? אֲלוּ שְׁנַאֲמַר בְּהֵם

וְלִית מִיתָה אֶלָּא עֲנִי. דְּאוּקְמוּהָ בֵּיהּ, פֶּת בְּמַלְחָ תֹּאכַל. וְעַלֵּיהּוּ אִתְּמַר (ישעיה כו יט) יְחִינּוּ מִתִּיד. אֲלִין דְּאִתְּמַר בְּהוּן (במדבר יט יד) אָדָם פִּי יָמוּת בְּאֵהָל. דְּוִדָּאי בְּהֵם מִתְקַיְמַת שְׂכִינְתָּא. וְעַתִּיד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאֶחָיָא לֹון בֵּיהּ. כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ כָּל הַמְקִיָּם אֶת הַתּוֹרָה מֵעֲנִי סוּפוּ לְקִיָּמָה וְכוּ'. נִבְלְתִי יְקוּמוּן, אֲלִין דְּאִתְּמַר בְּהוּן (משלי ל לב) אִם נִבְלַת בְּהַתְנַשָּׂא. וְאָמְרוּ מְאִרִי מִתְנִיתִין כָּל הַמְנַבֵּל עֲצָמוּ עַל הַתּוֹרָה, לְסוּף מִתְנַשָּׂא.

הַקִּיצוּ וְרַנְנוּ שְׂכִנֵי עֶפְרָיִם. אֲלִין דְּאִתְּמַר בְּהוּן (קהלת ג כ) הַכֹּל הִזָּה מִן הָעֶפְרָיִם, וְאֶפְלוּ גִלְגֵּל חֲמָה, דְּבֵיהּ בְּרִיךְ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַבְרָהָם (בראשית יג טז) וְהִזָּה (ושמתי את) זֶרְעֶךָ בְּעֶפְרָיִם. וְדָא שְׂכִינְתָּא, דְּבִגְיִנָּה אִתְּמַר בְּאֲלִין דְּמִשְׁתַּדְּלִין בֵּיהּ לְשִׁמְהָ, (דניאל יב ב) וְרַבִּים מִיִּשְׁנֵי אֲדָמַת עֶפְרָיִם יְקִיצוּ אֵלֶיהָ לְחַיֵּי עוֹלָם. (ואלון דלא משתדלון בה לשמה, יהוון לחרפות לדראון עולם).

בִּי טַל אֲרוֹת טַלְף (ישעיה כו יט), וְדָא יוֹדֵד הִ"א וְאִ"ו. הִיא אֵיהּ חֲשַׁבּוֹן ט"ל אֲוִרִיתָא דְּבַעַל פֶּה. דְּאֵיהּ הִ"א שִׁית סְדְרֵי מִשְׁנָה אֵיהּ בְּחֲשַׁבּוֹן הִ"א. וּבִגְיִנָּה אוּקְמוּהָ מְאִרִי מִתְנִיתִין, כָּל הָעוֹסֵק בְּטַל תּוֹרָה. טַל תּוֹרָה מִחִיָּהוּ. וְהִיא אֵיהּ דְּמִצִּילָן בֵּיהּ מוֹרִיד הַט"ל. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָמַר (הושע יא ט) לֹא אָבוּא בְּעִיר.

מִשְׁרָ לְבַת מְלֶךְ דְּאִזֵּל בְּעֵלְהָ לְמַדִּינַת הַיָּם, וְלִזְמַן דְּאִתָּא לְגַבְהָ, אוּמִי לָהּ דְּלֹא עָאֵל בִּישׁוּבָא. וְהִיא אֵיהּ לֹא אָבוּא בְּעִיר. וְאִם לִית אֶתְּ מְהִימְנַת לִי, הֲרִי לֶךְ סִימֵנָא (שה"ש ה ב) שְׂרָאשִׁי נִמְלָא ט"ל. דְּהִיא אֵיהּ טַל לְהַחֲיוֹת בּוּ מִתִּים. (ישעיה כו) וְאֶרְץ רְפָאִים תְּפִיל, אוּקְמוּהָ מְאִרִי מִתְנִיתִין, מְאֵן רְפָאִים, אֲלִין דְּאִתְּמַר